

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 24 juli 1950

*'s Middags te 2 uur aangevangen, Plein 2b.

Aanwezig: De Minister-President, Voorzitter, en de Ministers Van den Brink, Götzen, Joekes, Lieftinck, Rutten, Van Schaik, Schokking, Spitzten, Stikker, Struycken en In 't Veld (de Ministers Van Maarseveen, Mansholt en Teulings zijn afwezig).

Tevens is bij de punten 2 - 4 aanwezig: Staatssecretaris Blom.

Secretaris: Drs. J. Middelburg.

- - -

3. Uniezaken

a. Nieuwe Regering in Indonesië

Minister *Götzen* deelt mede, dat blijkens een telegram van de HC grote kans bestaat, dat Hatta geen Minister-President zal blijven; de heer Natsir van de Masjumi zou de meeste kans hebben om Minister-President worden.

b. De kwestie Ambon (Zie notulen MR 17 Juli 1950, punt 3c.)

Minister *Götzen* deelt mede, dat men toch nog de verwachting heeft, dat een niet-officiële vredesmissie naar Ambon kan worden gezonden. Staatssecretaris *Blom* voegt hieraan toe, dat Mr. Rum Zaterdag van Leimena heeft vernomen, dat de vredesmissie nog deze week zou vertrekken en dat men niet van plan was militaire strijd tegen Ambon te voeren.

Minister *Stikker* deelt mede, dat de burgemeester van Rotterdam de opvatting van de Regering ten aanzien van de activiteit van Dr. Nikijuluw deelt en dat het gemeentebestuur terzake een stap terug zal doen. Staatssecretaris *Blom* voegt hieraan toe, dat Mr. Rum van het verzoek aan Mr. Oud op de hoogte is gesteld.

Minister *Götzen* merkt op, dat van Indonesische zijde er op wordt aangedrongen, dat Nederland druk op de militairen op Ambon zal uitoefenen. De *Minister-President* is van oordeel, dat men dit van Nederlandse zijde alleen zou kunnen doen indien de Indonesische Regering in uitzicht stelde, dat aan Ambon een ruime autonomie zal worden gegeven en dat niet onmiddellijk Apris-troepen naar dat eiland zullen worden gebracht, waardoor overeenkomstige moeilijkheden als in Makassar zouden ontstaan. Minister *Schokking* verwacht, dat de opheffing van het KNIL apaiserend zal werken; ook in Makassar kon men dit constateren.

c. Maatregelen ter oplossing van het vraagstuk der Nederlanders in RIS-dienst (Zie notulen MR 17 Juli 1950, punt 3a.)

Minister *Götzen* deelt mede, dat in de tweede vergadering met de Commissie voor Uniezaken ten aanzien van de nieuwe plannen der Regering om met de Indonesische Regering onderhandelingen te openen over vrijwillig ontslag nemen door de Nederlandse ambtenaren, alleen de vertegenwoordigers van de PvdA en de VVD zich met deze plannen accoord hebben verklaard. Prof. Romme verwachtte, dat de Indonesische Regering weinig tegemoetkomendheid zou tonen, terwijl hij ook vreesde voor de weerslag in Nederland als de Garantiewet thans niet tot een begin van uitvoering wordt gebracht. Naar aanleiding van deze vergadering heeft Minister Van Maarseveen aan de HC geseind, dat de Regering meent thans de onderhandelingen met de Indonesische Regering niet te moeten entameren. Spreker stelt voor niettemin de weg te volgen, die in het telegram van Minister Van Maarseveen werd aangegeven, en derhalve tot een spoedige instelling der afvloeiingscommissies over te gaan.

Staatssecretaris *Blom* merkt op, dat de HC in zijn laatste telegram niet voorstelt om deze commissies niet in te stellen. Aangezien deze commissies eerst over een jaar belangrijk met

hun werk gevorderd zullen zijn, is Dr. Hirschfeld voorstander van een gecombineerd systeem, waarbij men de commissies hun arbeid laat aanvangen en tegelijkertijd met de Regering van de RIS gaat spreken. In de laatste vergadering van de CAVI bleek men eenstemmig dit ook de beste oplossing te achten. Minister *Götzen* wijst er op, dat er geen sprake is van een principieel verschil, doch dat thans wordt voorgesteld eerst op een later tijdstip met de (nieuwe) Indonesische Regering te spreken.

Minister *Joekes* merkt ten aanzien van de argumentatie in het telegram van de HC d.d. 19 juli (ref. nr. 7700) op, dat het eerste punt hiervan historisch niet juist is. Spreker heeft als voorzitter van de desbetreffende commissie de besprekingen hiervan geleid; daarbij moest alleen het meningsverschil omtrent het aantal jaren, dat de voorwaarden der Nederlandse ambtenaren niet veranderd mochten worden, worden opgelost. Ook het tweede punt in genoemd telegram acht spreker een onjuiste interpretatie; alleen bij de uitvoering van de desbetreffende RTC-overeenkomst is de RIS gereserveerd tewerk gegaan. Spreker is van oordeel, dat men op het ogenblik, na de behandeling van de Garantiewet in het parlement, moeilijk anders kan doen dan zo snel mogelijk de Garantiewetcommissies in te stellen.

De *Minister-President* is het er mede eens, dat niet nagelaten kan worden de Garantiewetcommissies in het leven te roepen. Indien deze commissies evenwel iedere ambtenaar toestaan ontslag te nemen, vreest spreker, dat Nederland bij besprekingen met de RIS over het vrijwilligheidsplan geen onderhandelingspositie meer zal hebben. Het onmiddellijk openen van onderhandelingen heeft echter als bezwaar, dat Dr. Hirschfeld op 1 Augustus zal weggaan, terwijl er bovendien een geheel andere Indonesische Regering zal komen. Met het oog hierop zal men deze onderhandelingen moeten uitstellen. Voorts is spreker van oordeel, dat men bij deze onderhandelingen van Nederlandse zijde niet een gelijke verdeling der kosten als uitgangspunt moet nemen.

Minister *Lieftinck* heeft in het telegram van de HC financieel verantwoordelijkheidsgevoel gemist; in de eerste plaats was van Nederlandse zijde voorgesteld uit te gaan van een kostenverdeling van 75 en 25%, terwijl de HC in zijn antwoord als uitgangspunt een verdeling in gelijke delen voorstelt. Ook zal men aan de Indonesische Regering niet moeten mededelen, dat men van toepassing van de Garantiewet verwacht, dat Nederland de gehele last van wachtgeld en pensioenen zal moeten dragen. Voorts heeft spreker bezwaar tegen de suggestie van Minister Van Maarseveen in zijn telegram aan de HC, dat de Regering een soepele toepassing van de Garantiewet zou kunnen bevorderen. Dit is ook in tegenspraak met het standpunt van Minister Van Maarseveen in de Commissie voor Uniezaken, dat er geen sprake kan zijn van afwijking van de normen in de Garantiewet. Spreker waarschuwt ook tegen een suggestie in deze zin aan de Garantiewetcommissies. Men zal eerder aan deze commissies moeten zeggen, dat niet elke achteruitgang van de economische positie van de Nederlandse ambtenaren aanleiding kan zijn om ontslag te nemen. Men zou er op kunnen aandringen, dat in de commissies ook een uitspraak in deze zin kunnen doen: 'indien de situatie van de betrokken ambtenaar over een half jaar niet beter is geworden, is er reden, dat de in de Garantiewet voorziene garantie op hem van toepassing wordt.' Het is immers duidelijk, dat de Indonesische Regering niet plotseling voor aanpassing der arbeidsvoorwaarden aan de gestegen kosten van levensonderhoud kan zorgdragen. De Garantiewet sluit de toepassing van een dergelijke norm niet uit. In dit verband zou spreker ook het gebruiken van de naam 'afvloeiingscommissie' willen vermijden, doch hiervoor de naam 'bestendigingscommissie' willen kiezen. Minister *Götzen* verwacht, dat Minister Van Maarseveen in de installatierede van de Garantiewetcommissies er op zal wijzen, dat het niet de bedoeling is, dat de Nederlandse ambtenaren zo snel mogelijk uit Indonesië verdwijnen. Spreker wijst er op, dat het zwaartepunt zal liggen bij de Garantiewetcommissie, die in Indonesië zal zetelen. De Minister stelt voor aan de HC mede te delen, dat de Regering zo spoedig mogelijk de commissies zal instellen en dat zij het niet wenselijk acht, dat nog met de feitelijk démissionaire Indonesische Regering besprekingen

worden geopend. Staatssecretaris *Blom* stelt voor hieraan toe te voegen, dat mogelijk met de nieuwe Indonesische Regering hierover zal worden gesproken.

De *Minister-President* is van oordeel, dat de gedachte van Minister *Lieftinck* om de Garantiewetcommissie op te dragen ook na te gaan of de bezwaren van de ambtenaren uit de weg worden geruimd, buiten de wettelijke taak van deze commissie valt en dat men dan komt op het terrein, waar ook de HC een taak heeft. Minister *In 't Veld* oppert de gedachte, dat de commissie een uitspraak kan aanhouden, waardoor het mogelijk wordt, dat de HC de bezwaren kan opruimen. De *Minister-President* merkt op, dat behalve de factor onveiligheid hoofdzakelijk twee klachten door de Nederlandse ambtenaren naar voren zullen worden gebracht. nl. dat zij bij de tegenwoordige salariëring niet meer kunnen bestaan en dat hun positie (b.v. doordat zij op dood spoor zijn gesteld of door het benoemen van Indonesische chefs) onhoudbaar is geworden. Spreker stelt voor, dat met de HC over de suggesties van de Ministers *Lieftinck* en *In 't Veld* wordt overlegd. Besloten wordt, dat Minister *Götzen* en Staatssecretaris *Blom* een telegram zullen opstellen.

Minister *Götzen* herinnert er aan, dat de Minister voor Uniezaken de bevoegdheid heeft de Garantiewetcommissies te benoemen en dat ter uitvoering hiervan besprekingen met verschillende personen zijn gevoerd. Het voornemen bestaat in de commissie in Djakarta te benoemen de heren *Status Muller* (voorzitter), *Verhoef* en *Lambers*. Voorts wordt nog een voorstel van de HC voor een plaatsvervangend lid verwacht, terwijl de vakverenigingen nog voorstellen moeten doen voor een lid en een plaatsvervangend lid. Het is de bedoeling dat de heren *Status Muller* en *Verhoef* zo spoedig mogelijk naar Indonesië vertrekken. In verband met bezwaren in de Raad tegen de benoeming van parlementsleden in de Nederlandse commissie is overwogen in plaats van de drie leden, die reeds waren aangezocht, anderen te vragen; daarbij is o.a. gedacht aan de heer *Jonkers*, doch deze is voor de vakverenigingen niet zo goed verdraagbaar. Voor Minister *Van Maarseveen* en spreker is het daarom moeilijk in de Nederlandse commissie anderen te benoemen dan Mr. *Jonkman*, Mr. de *Graaf* en de heer *Meyerink* en voorts de heer *Brouwer* als plaatsvervangend lid en de heer *Lichtveld* als vertegenwoordiger van de vakverenigingen (plaatsvervanger de heer *Vermeulen*). De *Minister-President* is van oordeel, dat Minister *Van Maarseveen* met deze benoeming binnen zijn bevoegdheid handelt; indien het een bevoegdheid van de Raad zou zijn, zou spreker aan zijn reeds eerder geuite bezwaren ten aanzien van de benoeming van Kamerleden in deze commissie vasthouden. Minister *Van Schaik* is van oordeel, dat bedoelde zich niet onaangenaam behandeld behoeven te gevoelen als het Kabinet nader tot de conclusie komt, dat in deze commissie geen Kamerleden behoren te worden genoemd. De Minister herhaalt zijn bezwaar, dat hier kan worden gesproken van een incomptabiliteit, nu politieke figuren recht zouden moeten spreken. Minister *Lieftinck* sluit zich bij de bezwaren van Minister *Van Schaik* aan en zou Minister *Van Maarseveen* wel in overweging willen geven niet tot benoeming van de drie parlementsleden over te gaan. Minister *Joekes* zou ook bij voorkeur geen parlementsleden voor deze commissie hebben aangezocht. Nu bedoelde leden door twee Ministers zijn gevraagd en de incomptabiliteit, waarop Minister *Van Schaik* doelt, niet in de wet vastligt, zou spreker zich willen aansluiten bij het oordeel van de *Minister-President*, dat deze benoeming aan de bevoegdheid van de betrokken Minister moet worden overgelaten. Minister *Götzen* merkt op, dat de drie Kamerleden op grond van hun persoonlijke kwaliteiten zijn aangezocht. Voorts wijst spreker er op, dat in andere commissies ter uitvoering van wetten, ook Kamerleden worden benoemd. De *Minister-President* concludeert, nadat in de Raad nog enkele andere personen zijn genoemd, dat men over deze benoeming bezwaarlijk zal kunnen stemmen. Minister *Van Schaik* is het er mede eens, dat de Raad hierover niet moet stemmen, doch blijft bij zijn oordeel, dat tegen de voorgestelde benoemingen wel grote bezwaren bestaan.

d. *Taak van Nederland ten aanzien van het communisme* (Nota van de Minister voor Uniezaken, aangeboden bij brief d.d. 28 Juni 1950, Letter A52.)

Dit punt wordt aangehouden tot de terugkeer van Minister Van Maarseveen.

e. *Overige onderwerpen*

1°. Minister *Götzen* deelt mede, dat ter gelegenheid van de opheffing van het KNIL op Minuor een kleine plechtigheid zal plaats vinden, waarvoor ook Minister Schokking en Staatssecretaris Fockema Andreae zijn uitgenodigd.

2°. De *Minister-President* vestigt er de aandacht op, dat men bij naamsveranderingen van straten e.d. in Indonesië wel te ver gaat, als men ook namen zoals Koningin-Julianalaan wijzigt. Minister *Götzen* zegt toe dit punt met Mr. Rum te zullen bespreken.

- - -